

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/archiwa/archiwalia-bialystok/179832,Narodowy-Dzien-Pamieci-quotZolnierzy-Wyklętychquot.html>
24.04.2024, 14:36

Narodowy Dzień Pamięci "Żołnierzy Wyklętych"

W prezentowanym spocie przedstawiono zdjęcia pochodzące z zasobu z Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku, a materiał źródłowy stanowi rozkaz nr 26 kpt. R. A. Rajsa "Burego" z 19 września 1945 roku do oficerów, podchorążych, podoficerów i żołnierzy 3 Wileńskiej Brygady AK.

Powojenna konspiracja niepodległościowa była, do czasu powstania „Solidarności”, najliczniejszą formą zorganizowanego oporu społeczeństwa wobec narzuconej Polakom władzy komunistycznej. Łącznie w jej szeregach działało od 120 do 180 tysięcy osób.

Ostatni żołnierz podziemia został zabity w 1963 r. Niepodległościową konspirację zniszczył terror stosowany na masową skalę przez sowieckie jednostki specjalne i współpracujący z nimi komunistyczny aparat represji.

W PRL władza robiła wszystko, by żołnierze podziemia niepodległościowego ulegli zapomnieniu. Pozostali oni jednak w pamięci rodzin, współtowarzyszy walki oraz wielu lokalnych środowisk. Przyłgnęło do nich określenie „Żołnierze Wyklęci”, a w ostatnich latach coraz częściej "Żołnierze Niezłomni".

Dopiero w latach 90. XX w. rozpoczął się stopniowy proces przywracania należnego im miejsca. Wyklęci przez komunistów oraz część współczesnego świata medialnego i naukowego powracają z niepamięci. Swoje imiona, nazwiska i twarze odzyskują grzebani w dołach śmierci ludzie, po których nie miał pozostać żaden ślad. Żołnierze antykomunistycznego podziemia zajmują dziś należne im miejsce w zbiorowej pamięci Polaków.

